

LES 13

ADIECTIVA VAN EEN UITGANG

A. GRAMMATICA

Alle adiectiva, die niet tot die van drie of twee uitgangen behoren, (dus alle adiectiva, die niet uitgaan op -us, -is, of -er) hebben in de nominativus singularis voor de drie geslachten één uitgang. Voorbeeld **audax**, stoutmoedig, vermetel.

	Singularis	Pluralis
	<i>Masculinum / femininum / neutrum</i>	
Nominativus	audax	audaces / audacia
Genitivus	audacis	audacium
Dativus	audaci	audacibus
Accusativus	audacem	audaces (-is) / audacia
Ablativus	audaci	audacibus

Opmerkingen:

1. Enkele adiectiva worden geheel verbogen als de consonantstammen: **vetus**, veteris, oud; abl. sing. vetere, gen. plur. veterum, nom. plur. neutr. vetera; **pauper**, pauperis, arm; abl. sing. paupere, gen. plur. pauperum; **dives**, divitis, rijk; abl. sing. divite, gen. plur. divitum. Behalve de genoemde adiectiva hebben ook adiectiva, die vaak als substantief gebruikt wordende een ablativus op e (i.p.v. -i), bijvoorbeeld **a sapiente**, door een wijze.
 2. Tot de adiectiva van één uitgang behoren de tegenwoordige deelwoorden (participia praesentis) van alle werkwoorden; **laudans** – gen. sing. laudantis – gen. plur. laudantium; **praesens**, gen. sing. praesentis, aanwezig; **absens**, gen. sing. absentis, afwezig. Participia praesentis hebben in de ablativus singularis een -e als het verbale karakter van het participium nog gevoeld wordt, maar een -i als het participium als “gewoon” adjectief wordt gevoeld.
-

B. VOCABULARIUM

divitiae, arum	rijkdom (men)	prudens, ntis	1 verstandig
unda	golf	+ genit	2 bekend met
ludus	spel, school (lagere)	sapiens, entis	wijs
veteranus	oudgediende	simplex, icis	enkel-, eenvoudig
labor, oris, m.	moeite, arbeid	vehemens, ntis	hevig
tempestas, atis	storm (eig. tijd)	vetus, eris	oud
uxor, oris	echtgenote, vrouw	praesens, ntis	aanwezig
aedis, is, f.	1 vertrek	absens, ntis	afwezig
	2 tempel	collocare	plaatsen
aedes, ium, f.	(de vertrekken) huis	excitare	1 in beweging zetten,
secundus	1 (willig) volgend	aanvuren	
	2 gunstig		2 oprichten
	3 tweede	expectare+acc.	uitzien naar,
constans, ntis	standvastig		verwachten
dives, itis	rijk	properare	zich haasten,
felix, icis	gelukkig (vruchtbaar)		verhaasten
pauper, eris	arm	vexare	kwellen, teisteren

C. OEFENING

1. Carmina poetarum veterum laudamus.
2. Apollo deus Croeso, regi *infelici¹ Lydorum, oraculum dat.
3. In silva vetere oraculum vetus erat.
4. Dux veteranorum liberos pauperes adiuva-bit.
5. Viri sapientes virtutes, non divitias hominum laudant.
6. Prudens consilium consulis causa victoriae est.
7. Clara est gloria viri constantis in carmine Horatii.
8. Praesentia pericula constantem virum non terrent².
9. Athenae patria est multorum virorum fortium et audacium.
10. Milites naves in littore collocaverunt; tempestas vehemens naves

1 Woorden die men gemakkelijk zelf kan vinden worden met een asterix (*) aangegeven.

2 terrēre - verschrikken

vexavit.

11. Dominus bonus curas servorum infelicitium levat.
12. Bellum punicum secundum vehemens et celebre erat.
13. Magister pueris romanis fabulas de¹ Graecia narraverat. Pueri impigri omnes e ludo per² vias urbis properaverunt. Marcus et Quintus e porta ludi ad aedes Titi ambulaverunt. Pueri ad aedes Titi ambulaverunt, quod³ Titus aeger erat. Dolores vehementes puerum miserum et infelicem vexabant.
14. Filio consulis divitis cum filio pauperis agricolae amicitia erat.
15. Sunt viri ad labores impigri, ad pericula fortes, ad consilia prudentes.
16. Ulixes vir audax et prudens erat. Homerus consilia sapientia et facta⁴ audacia Ulixis celebravit. Arma Graecorum multos annos ad Troiam felicia non erant. Tum⁵ Graeci dolo prudentis Ulixis urbem Troianorum expugnaverunt. Omnes Graeci in patriam navigaverunt. Penelope, constans uxor Ulixis, felicem victorem exspectabat. Sed Ulixes iram vehementem dei Neptuni excitaverat. Multos annos deus virum infelicem per maria agitavit⁶. Postremo⁷ undae Ulixem ad insulam Phaeacum⁸ portaverunt. Alcinoüs, rex dives Phaeacum, Ulixem celeri nave in Ithacam reduxit⁹.

1 de + abl. - over.

2 per + acc. - over, langs, gedurende.

3 quod - omdat.

4 facta - daden.

5 tum - toen (adverb.)

6 agitare - voortdrijven

7 postremo - uiteindelijk.

8 Phaeaces - legendarisch volk op het eiland Scheria.

9 reduxit - hij bracht terug.
